

Political Science
Paper II
राज्यशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes]

[Maximum Marks : 100

Note : This Paper contains Fifty (50) multiple choice questions, each question carrying Two (2) marks. Attempt *All* of them.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण पन्नास (50) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले असून प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. The meaning of Kantaka Shodhana Court is :
  - (A) Civil Court
  - (B) Criminal Court
  - (C) Special Court to try criminals
  - (D) Tribunal
2. According to Aristotle, slave and animals *cannot* form the state because :
  - (A) They are extremely weak
  - (B) They have no share in the life of free choice
  - (C) They enjoy subservient position
  - (D) They lack intelligence

1. कंटक शोधन न्यायालय म्हणजे :
  - (A) दिवाणी न्यायालय
  - (B) गुन्हेगारी न्यायालय
  - (C) गुन्हेगारांना शिक्षा करणारे विशेष न्यायालय
  - (D) न्यायाधीकरण
2. अॅरिस्टाटलच्या मते गुलाम आणि पशु राज्याच्या भाग होवू शकत नाहीत, कारण :
  - (A) ते खूप कमजोर आहेत
  - (B) त्यांना मुक्तपणे निवड करण्याची स्वातंत्र्य नसते
  - (C) त्यांना दुय्यम दर्जाची स्थान आवडली
  - (D) ते बुद्धीमत्तेने कमकुवत असतात

[P.T.O.]

3. Who said it 'give unto God that belonged to God, give unto king that belonged to king' ?
- (A) Pope Gelasius
(B) Saint Paul
(C) Jesus Christ
(D) Saint Augustine
4. Who opposed the secret ballot and proposed open ballots system ?
- (A) T. H. Green
(B) J.S. Mill
(C) Bentham
(D) Hegel
5. Lenin was of the opinion that in revolutionary politics :
- (A) Cities should encircle villages
(B) There should be alliance of workers and farmers
(C) Villages should encircle cities
(D) Peasants should be vanguard of revolution.
3. 'जे देवाचे आहे ते देवास दे, जे राजाचे आहे ते राजास दे' असे कोण म्हणाले :
- (A) पोप गेलेशियस
(B) सेंट पॉल
(C) येशु ख्रिस्त
(D) सेंट ऑगस्टिन
4. गुप्त मतदान पद्धतील विरोध करून खुल्या मतदान पद्धतीचा कोणी पुरस्कार केला ?
- (A) टी. एच. ग्रीन
(B) जे. एस. मिळ
(C) बेन्थम
(D) हेगेल
5. लेनिनच्या मते क्रांतिकारक राजकारणात :
- (A) शहरांनी ग्रामीण भागास वेढून टाकावे
(B) कामगार व शेतकरी यांची आघाडी करावी
(C) खेड्यांनी शहरांस वेढून टाकावे
(D) शेतकरी क्रांतीचे अग्रदल असावेत

6. Which one of the following is the credo of post-behaviourism ?
- (A) Value relativism
(B) Value neutralism
(C) Relevance and change
(D) Relevance and stability
7. Mao Tse Tung's theory of three worlds consists of :
- (A) U.S.A., China and Afro Asian countries
(B) U.S.A. and West Europe, Soviet Union and East Europe and Countries of Asia, Africa and Latin America
(C) U.S.A. and U.S.S.R., West Europe and East Europe and Asia, Africa and Latin America
(D) U.S.A. and China, U.S.S.R and India, Africa and Asia
6. खालीलपैकी कोणते तत्त्व उत्तर व्यवहारवादाचे ध्येयसूत्र आहे ?
- (A) मूल्य सापेक्षतावाद
(B) मूल्य निरपेक्षतावाद
(C) प्रस्तुतता व बदल
(D) प्रस्तुतता व स्थैर्य
7. माओ त्से तुंगप्रणित तीन जगांच्या सिद्धांतात खालीलपैकी कोणत्या राष्ट्रसमूहांचा समावेश होतो ?
- (A) अमेरिका, चीन व अफ्रो-आशियाई देश
(B) अमेरिका व प. युरोप, सोवियत संघ व पूर्व युरोप, आशियाई देश, अफ्रिका व लॅटिन अमेरिका
(C) अमेरिका व सोवियत संघ, पश्चिम व पूर्व युरोप व आशिया, अफ्रिका व लॅटिन अमेरिका
(D) अमेरिका व चीन, सोवियत संघ व भारत अफ्रिका व आशिया

8. Who said it, 'Graded inequality is the hindrance in establishing social democracy in India' :
- (A) M.G. Ranade
(B) Dr. B.R. Ambedkar
(C) M.N. Roy
(D) M.K. Gandhi
9. Which of the following is a libertarian thinker ?
- (A) Michael Walzer
(B) Ronald Dworkin
(C) Robert Nozic
(D) Syla Benhabib
10. Which one of the following pairs is correctly matched ?
- (A) Cultural Revolution —Trotsky
(B) Passive Revolution —Gramsci
(C) Permanent revolution —
Mao Tse Tung
(D) 'Jasmin' revolution —
G.A. Nasser
8. 'भारतातील श्रेणीबद्ध विषमता हा सामाजिक लोकशाही स्थापनेच्या मार्गातील अडथळा आहे.' असे कोण म्हणाले ?
- (A) एम. जी. रानडे
(B) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
(C) एम. एन. रॉय
(D) एम. के. गांधी
9. खालीलपैकी कोणता विचारवंत स्वतंत्रतावादी आहे ?
- (A) मायकेल वाल्झर
(B) रोनाल्ड डॉर्किन
(C) रॉबर्ट नॉझीक
(D) शैला बेनहबीब
10. खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य प्रकारे जुळवण्यात आली आहे ?
- (A) सांस्कृतिक क्रांती — ट्रॉट्स्की
(B) अकरणात्मक क्रांती — ग्राम्सी
(C) कायमस्वरूपी क्रांती — माओ त्से तुंग
(D) 'जास्मिन' क्रांती — जी. ए. नासेर

11. Who among the following adopted decision-making approach to study power ?
- (A) Gabriel Almond
(B) Sydney Verba
(C) Robert Dahl
(D) David Easton
12. In which country the option of replacing the 'first past the post' system was rejected recently ?
- (A) U.S.A.
(B) India
(C) England
(D) France
13. A feature of the semi-presidential system is :
- (A) The President's powers are shared by the speaker of the Lower House
(B) The President is elected by the people and the Prime Minister is responsible to the Parliament
(C) There is provision of President at the centre and Presidents of Republic
(D) There is a collegiate that performs the role of the President
11. राजकीय सत्तेचा अभ्यास-करताना खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने निर्णय-निर्धारण दृष्टिकोनाचा अवलंब केला आहे ?
- (A) गॅब्रिएल आमंड
(B) सिडने व्हर्बा
(C) रॉबर्ट डाल
(D) डेव्हिड ईस्टन
12. 'फर्स्ट पास्ट द पोस्ट' व्यवस्था बदलण्याचा पर्याय नुकताच कोणत्या देशात फेटाळला गेला ?
- (A) अमेरिका
(B) भारत
(C) इंग्लंड
(D) फ्रान्स
13. निमअध्यक्षीय व्यवस्थेचे एक वैशिष्ट्य म्हणजे :
- (A) कनिष्ठ सभागृहाचा सभापती राष्ट्राध्यक्षांच्या सत्तेमध्ये सहभागी होतो
(B) राष्ट्राध्यक्ष हा लोकांनी निवडलेला असतो आणि पंतप्रधान हा संसदेला जबाबदार असतो
(C) केंद्रामध्ये आणि प्रजासत्ताकांमध्येही अध्यक्षपदाची तरतूद असते
(D) अध्यक्ष मंडळ राष्ट्राध्यक्षाचे कार्य पार पाडते

14. In the traditional political system, authority is legitimised through :
- (A) Election
(B) Selection
(C) Consecration
(D) Conquest
15. Who has initiated reforms in the composition of House of Lords in England ?
- (A) Swaraj Paul
(B) Bhiku Parekh
(C) Meghnad Desai
(D) Adam Patel
16. One of the reasons for the erosion of parliamentary sovereignty is :
- (A) Formation of coalition governments
(B) Globalisation
(C) Decline of imperialism
(D) Decline of Bi-cameralism
14. पारंपरिक राजकीय व्यवस्थेमध्ये अधिसत्तेचे अधिमान्यीकरण कशाद्वारे होते ?
- (A) निर्वाचन
(B) निवड
(C) राज्याभिषेक
(D) युद्धातील विजय
15. इंग्लंडच्या हाऊस ऑफ लॉर्ड्सच्या रचनेत खालीलपैकी कोणी सुधारणां सुचविल्या आहेत ?
- (A) स्वराज पॉल
(B) भिखु पारेख
(C) मेघनाद देसाई
(D) ए. पटेल
16. संसदीय सार्वभौमत्व विरत जाण्याचे एक कारण म्हणजे :
- (A) आघाडी सरकारांची स्थापना
(B) जागतिकीकरण
(C) साम्राज्यवादाचा ऱ्हास
(D) द्वि-सभागृहवादाचा ऱ्हास

17. Who is the author of the book, 'The Cabinet Government' ?

- (A) Walter Bagehot
- (B) Ivor Jennings
- (C) Allan Ball
- (D) S.E. Finer

18. Which one of the following is NOT a federal state ?

- (A) USA
- (B) India
- (C) Sri Lanka
- (D) Pakistan

19. The semi-Presidential system is found in :

- (A) USA
- (B) UK
- (C) India
- (D) Russia

17. 'द कॅबिनेट गव्हर्मेंट' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?

- (A) वॉल्टर बेगहॉट
- (B) आयवर जेनिंग्ज
- (C) अॅलन बॉल
- (D) एस. इ. फायनर

18. खालीलपैकी कोणता देश संघराज्य नाही ?

- (A) अमेरिका
- (B) भारत
- (C) श्रीलंका
- (D) पाकिस्तान

19. निम-अध्यक्षीय व्यवस्था कोठे आहे ?

- (A) अमेरिका
- (B) युनायटेड किंग्डम
- (C) भारत
- (D) रशिया

20. Who among the following emphasized 'structural differentiations' and 'secularization of culture' as the important indicators of political development ?
- (A) Lucian Pye
(B) Organski
(C) Almond and Powell
(D) Huntington
21. Who among the following, conceptualized "Modern, traditional and saintly idioms" for understanding Indian politics ?
- (A) W.H. Morris-Jones
(B) Robert Hardgrave
(C) Myron Weiner
(D) Stanley Kochanek
22. Who is the author of 'India : The Most Dangerous Decade' ?
- (A) Robert Hardgrave
(B) James Manor
(C) Seilig Harrison
(D) Craig Baxter
20. खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने राजकीय विकासाचे निदेशक म्हणून 'रचनात्मक विभागीकरण' आणि 'संस्कृतीचे ऐहिकीकरण' या घटकांवर भर दिला आहे ?
- (A) ल्यूसियन पाय
(B) ऑर्गॉन्स्की
(C) आमंड आणि पॉवेल
(D) हंटिंग्टन
21. भारतीय राजकारण समजून घेण्यासाठी खालीलपैकी कोणी 'आधुनिक, पारंपरिक आणि संतत्व परिभाषा' वापरली आहे ?
- (A) डब्ल्यू. एच. मॉरिस-जोन्स
(B) रॉबर्ट हार्डग्रेव
(C) मायनर वायनर
(D) स्टॅन्लीए कोचानेक
22. "इंडिया : द मोस्ट डेंजरस डिकेड" हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
- (A) रॉबर्ट हार्डग्रेव
(B) जेस्म मॅनॉर
(C) सेलिंग हॅरिसन
(D) क्रेग बॅक्स्टर

23. The preamble is :
- (A) a part of the constitution
(B) not a part of the constitution
(C) the last chapter of the constitution
(D) a part of the directive principles of state policy
24. Public interest litigation can be filed by :
- (A) affected party
(B) the judge
(C) the third party
(D) the state
25. Article 370 of the Indian Constitution defines the relationship between the Indian Union and :
- (A) Nagaland
(B) Punjab
(C) Jharkhand
(D) Jammu and Kashmir
26. Fundamental duties are added in Indian Constitution by :
- (A) 39th Amendment
(B) 40th Amendment
(C) 41st Amendment
(D) 42nd Amendment
23. सरनामा हा :
- (A) राज्यघटनेचा एक भाग आहे
(B) राज्यघटनेचा भाग नाही
(C) राज्यघटनेचे शेवटचे प्रकरण आहे
(D) राज्याच्या मार्गदर्शक तत्वांचा एक भाग आहे
24. जनहित याचिक कुणा द्वारे दाखल केली जाऊ शकते ?
- (A) बाधित पक्षकार
(B) न्यायाधीश
(C) त्रयस्थ व्यक्ति/पक्ष
(D) राज्यसंस्था
25. भारतीय राज्यघटनेचे 370वे कलम भारतीय संघराज्य आणि खालीलपैकी कोणत्या राज्यामध्येसंबंध प्रस्थापित करते ?
- (A) नागालँड
(B) पंजाब
(C) झारखंड
(D) जम्मू आणि काश्मीर
26. भारतीय राज्यघटने मध्ये मूलभूत कर्तव्यांचा समावेश कोणत्या घटना दुरुस्तीने केला ?
- (A) 39वी घटनादुरुस्ती
(B) 40वी घटनादुरुस्ती
(C) 41वी घटनादुरुस्ती
(D) 42वी घटनादुरुस्ती

27. Secularism in the context of Indian Constitution means :
- (A) State is prohibited from making laws on religion
- (B) State actions are to be separated from religion
- (C) Heads of religions are not allowed to take part in politics
- (D) State does not discriminate on the ground of religion
28. Right to property was removed from Part III of the Indian Constitution by :
- (A) 41st Amendment
- (B) 42nd Amendment
- (C) 43rd Amendment
- (D) 44th Amendment
29. Sarkaria Commission was appointed to look into the relations between :
- (A) the Prime Minister and the President
- (B) the Lok Sabha and Rajya Sabha
- (C) the States and the States
- (D) the Centre and the States
27. भारतीय राज्यघटनेच्या संदर्भात धर्मनिरपेक्षता म्हणजे :
- (A) राज्यसंस्थेला धर्मविषयक कायदे करण्यास मनाई
- (B) राज्यसंस्थेची कृती आणि धर्म यांची फारकत
- (C) धर्मगुरूंना राजकारणात भाग घेण्यास बंदी
- (D) राज्यसंस्था धर्माच्या आधारावर भेदभाव करत नाही
28. राज्यघटनेतील मालमत्तेचा मूलभूत हक्क कोणत्या घटनादुरुस्ती मुळे भारतीय राज्यघटनेच्या तिसऱ्या प्रकरणातून काढला गेला ?
- (A) 41वी घटनादुरुस्ती
- (B) 42वी घटनादुरुस्ती
- (C) 43वी घटनादुरुस्ती
- (D) 44वी घटनादुरुस्ती
29. सरकारिया आयोगाची नेमणूक कोणामधील संबंधाचा आढावा घेण्यासाठी झाली ?
- (A) पंत प्रधान आणि राष्ट्रपती
- (B) लोकसभा आणि राज्यसभा
- (C) घटक राज्यांमधील परस्परसंबंध
- (D) केंद्र आणि घटक राज्यांमधले संबंध

30. Who among the following is the subaltern peasant historian ?

- (A) David Hardiman
- (B) Eric Stokes
- (C) Jan Bremen
- (D) Kathleen Gough

31. Which of the following statements is true as regards Central Vigilance Commission ?

- (A) The jurisdiction of the Commission does not cover Non-gazetted officers of the Government.
- (B) The jurisdiction of the Commission does not cover Gazetted officers.
- (C) The jurisdiction of the Commission does not cover ministers and members of the Parliaments.
- (D) The commission submits its report to the Parliament.

30. खालीलपैकी कोण निम्नस्तरीय शेतकऱ्यांचा इतिहासाचे तज्ज्ञ आहेत ?

- (A) डेविड हार्डीमान
- (B) एरिक स्टोक्स
- (C) जान ब्रेमेन
- (D) कॅथलीन गॉग

31. केंद्रीय दक्षता आयोगाबाबत पुढीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (A) अराजपत्रित अधिकाऱ्यांचा आयोगाचा कार्यक्षेत्रात समावेश होत नाही.
- (B) आयोगाच्या कार्यक्षेत्रात शासनाच्या राजपत्रित अधिकाऱ्यांचा समावेश होत नाही.
- (C) आयोगाच्या कार्यक्षेत्रात मंत्री आणि सासदार येत नाहीत.
- (D) आयोग आपला अहवाल संसदेला सादर करते.

32. Which of the following names is associated with New Public Administration ?
- (A) Woodrow Wilson
(B) Dwight Waldo
(C) L.D. White
(D) F.W. Taylor
33. Development Administration is :
- (A) Rules bound
(B) Action oriented
(C) Procedure oriented
(D) Standard practices oriented
34. Classical theory of organisation is also known as :
- (A) Mechanistic theory
(B) Behavioural theory
(C) Psychological theory
(D) Human relations theory
35. Which of the following is a 'line' function ?
- (A) Advising
(B) Fact finding
(C) Executing
(D) Planning
32. पुढीलपैकी कोणाचे नाव "नवलोकप्रशासना" शी संबंधित आहे ?
- (A) वुड्रो विल्सन
(B) ड्वाइट वाल्डू
(C) एल्. डी. व्हाइट
(D) एफ्. डब्ल्यू. टेलर
33. विकास प्रशासन पुढीलपैकी एक असते :
- (A) नियमांनी बद्ध
(B) कृती अभिमुख
(C) कार्यपद्धती अभिमुख
(D) प्रमाणित पद्धती अभिमुख
34. संघटनाच्या अभिजात सिद्धान्ताला पुढीलपैकी एक म्हणून ओळखले जाते :
- (A) यांत्रिक सिद्धान्त
(B) वर्तनवादी सिद्धान्त
(C) मानसशास्त्रीय सिद्धान्त
(D) मानवी संबंध सिद्धान्त
35. पुढीलपैकी कोणते एक 'रेषा' कार्य आहे ?
- (A) सल्लादेणे
(B) वस्तुस्थिती शोधन
(C) अंमलवजावणी
(D) नियोजन

36. Union Public Service Commission in India is NOT concerned with :
- (A) Making appointments to civil services.
- (B) Consultation relating to recruitment to civil services.
- (C) Disciplinary matters affecting central government employees.
- (D) Principles to be followed in making appointment to civil services.
37. The vacancies of the staff side of the National Whitley Council in the U.K. are filled by :
- (A) The King
- (B) The Prime Minister
- (C) The Government
- (D) The staff side itself
38. Which of the following statements is correct as regards estimates committee of Indian parliament ?
- (A) The committee consists of 15 members.
- (B) The committee is set up after every 5 years.
- (C) The committee consists of equal members from Lok Sabha and Rajya Sabha.
- (D) Minister cannot be appointed on the committee.
36. भारतातील संघ लोकसेवा आयोगाचा पुढीलपैकी कशाशी संबंध नसतो ?
- (A) नागरी सेवकांच्या नियुक्त्या करणे
- (B) नागरी सेवकांच्या भरतीसाठी सल्ला देणे
- (C) केंद्र शासकीय सेवकांशी संबंधित शिस्तीच्या बाबी
- (D) नागरी सेवांच्या नियुक्त्या करताना पाळवयाची तत्वे
37. इंग्लंडच्या नॅशनल व्हिटले कौन्सिल मधील सेवकां तर्फे भरावयाच्या जागा कोण भरतो ?
- (A) राजा
- (B) पंतप्रधान
- (C) शासन
- (D) सेवकांतर्फे
38. भारतातील संसदेच्या अंदाज समिती बाबत पुढीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?
- (A) समितीत 15 सभासद असतात
- (B) दर 5 वर्षांनी समिती स्थापन केली जाते
- (C) समितीत लोक सभा व राज्य सभा यातील समान सभासद असतात
- (D) मंत्र्याची समितीवर नियुक्ती करता येत नाही

39. Right from the beginning, the most contentious issue regarding the creation of the institution of Lokpal has been :
- (A) his pay and allowances
(B) his tenure
(C) his jurisdiction
(D) his qualifications
40. "Good Governance" stresses :
- (A) Bureaucratization
(B) Centralisation
(C) Accountability
(D) Abolition of government
41. Which one of the following is a tangible element of power ?
- (A) System of Government
(B) Social Coherence
(C) Military Strength
(D) Political Leadership
42. Who appoints the UN Secretary General ?
- (A) General Assembly and Security Council
(B) Security Council and Economic and Social Council
(C) Economic and Social Council and International Court of Justice
(D) International Court of Justice and General Assembly
39. प्रथमपासूनचा 'लोकपाल' या संस्थेच्या निर्मितीतील सर्वात विवाद्य मुद्दा पुढीलपैकी कोणता आहे ?
- (A) त्याचे वेतन व भत्ते
(B) त्याचा कार्यकाल
(C) त्याची कार्यक्षमता
(D) त्याची पात्रता
40. 'सुशासन व्यवहार' कशावर भर देते ?
- (A) नोकरशाहीकरण
(B) केंद्रीकरण
(C) उत्तरदायित्व
(D) शासन नष्ट करणे
41. सत्तेचा खालीलपैकी कोणता घटक परिमाणीकरण करता येण्यासारखा घटक आहे ?
- (A) शासन व्यवस्था
(B) समाजाचा एकजिनसीपणा
(C) लष्करी सामर्थ्य
(D) राजकीय नेतृत्व
42. संयुक्त राष्ट्रांच्या महासचिवांची नेमणूक कोण करतात ?
- (A) आमसभा आणि सुरक्षा परिषद
(B) सुरक्षा परिषद आणि आर्थिक व सामाजिक परिषद
(C) आर्थिक व सामाजिक परिषद आणि आंतरराष्ट्रीय न्यायालय
(D) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि आमसभा

43. The turning point of the cold war is considered as :
- (A) Korean War
(B) Cuban Missiles Crisis
(C) Division of Germany
(D) Vietnam War
44. Which of the of the following is the functional norm of the ASEAN ?
- (A) Consultation and consensus
(B) Institutionalised procedures of decision-making
(C) Principle of majority
(D) Principle of unanimity
45. SAFTA is the economic arm of :
- (A) SAARC
(B) ASEAN
(C) EU
(D) NATO
43. खालीलपैकी कोणते शीतयुद्धातील महत्त्वाचे वळण आहे ?
- (A) कोरियन युद्ध
(B) क्युबातील क्षेपणास्त्र पेचप्रसंग
(C) जर्मनीचे विभाजन
(D) विएतनाम युद्ध
44. खालीलपैकी कोणते तत्त्व आसियानच्या कार्यपद्धतीचे तत्त्व कोणते आहे ?
- (A) सल्लामसलत आणि सहमती
(B) निर्णय घेण्याच्या संस्थीकृत प्रक्रिया
(C) बहुमताचे तत्त्व
(D) एकमताचे तत्त्व
45. साफ्टा (SAFTA) ही कोणाची आर्थिक संघटना आहे ?
- (A) सार्क (SAARC)
(B) आसियान (ASEAN)
(C) युरोपीय युनियन (EU)
(D) नाटो (NATO)

46. Which of the following is an indicator of the post cold war Atlantic divide in international relations ?
- (A) The chief of the IMF is a European and the chief of the World Bank is an American.
- (B) The US dollar is appreciating but the Euro is depreciating.
- (C) The US and the EU are competing with each other to invite investment from China.
- (D) The US and the EU have opposing views on subsidies on Agriculture in the WTO.
47. The Nineteenth century European balance of power system is known as :
- (A) Bipolar system
- (B) Multipolar system
- (C) Unipolar system
- (D) Non-polar system
48. Which of the following pairs is correct ?
- (A) Hans Morgenthau — Realist theory
- (B) Immanuel Wallerstein — Game theory
- (C) Kenneth Waltz — Behaviourism
- (D) Andre Gunder Frank — Critical theory
46. खालीलपैकी कोणती शीतयुद्धोत्तर अटलांटिक दरिचे एक निर्देशक आहे ?
- (A) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या प्रमुख पदी युरोपीय व्यक्ति असते तर जागतिक बँकेच्या प्रमुखपदी अमेरिकन व्यक्ति असते.
- (B) अमेरिकी डॉलरचे मूल्य वाढते आहे पण युरोचे मूल्य कमी होत आहे.
- (C) चीनमधून गुंतवणूक आणण्यासाठी युरोप आणि अमेरिका यांच्यात स्पर्धा चालू आहे.
- (D) जागतिक व्यापार संघटनेमध्ये शेती वरील अर्थसाहाय्याच्या संदर्भात अमेरिका आणि युरोप यांच्या परस्पर विरोधी भूमिका आहेत.
47. एकोणिसाव्या शतकातील युरोपातील सत्ता संतुलनास काय म्हणतात ?
- (A) द्विध्रुवीय व्यवस्था
- (B) बहुध्रुवीय व्यवस्था
- (C) एकध्रुवीय व्यवस्था
- (D) बिगर-ध्रुवीय व्यवस्था
48. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळवली आहे ?
- (A) हान्स मॉर्गेन्थॉ — वास्तववादी सिद्धांत
- (B) इमान्युएल वॉलरस्टाइन — खेळ सिद्धांत
- (C) केनेथ वॉल्टझ — वर्तनवाद
- (D) आंद्रे गुंदर फ्रँक — चिकित्सक सिद्धांत

49. Which of the following is *not* an underlying principle of India's foreign policy ?
- (A) Peaceful coexistence
(B) Making military pacts
(C) Non-intervention
(D) Sovereign-equality of nation states
50. Which of the following correctly describes the aims of India's look east policy ?
- (A) Expansion of trade, containment of Pakistan, countering threat of terrorism.
(B) Expansion of trade, energy security, security of North-East India.
(C) Energy security, competition with China, containment of Pakistan.
(D) Expansion of trade, competition with China, containing US influence in the Indian Ocean.
49. खालीलपैकी कोणते तत्त्व भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे आधारभूत तत्त्व **नाही** ?
- (A) शांततामय सहजीवन
(B) लष्करी करार करणे
(C) हस्तक्षेप न करणे
(D) राष्ट्राज्यांची सार्वभौम समानता
50. खालीलपैकी कोणते वर्णन भारताच्या पूर्वाभिमुख परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टांचे योग्य वर्णन आहे ?
- (A) व्यापारवृद्धि, पाकिस्तानवर नियंत्रण, दहशतवादाच्या धोक्याचा सामना.
(B) व्यापारवृद्धि, ऊर्जेची सुरक्षा, ईशान्य-भारताची सुरक्षा.
(C) ऊर्जेची सुरक्षा, चीनशी स्पर्धा, पाकिस्तानवर नियंत्रण.
(D) व्यापारवृद्धि, चीनशी स्पर्धा, अमेरिकेचा हिंदी महासागरावरील प्रभाव नियंत्रित करणे.

ROUGH WORK